

Impact op het **VEN**

10 Impact op het VEN

10.1 Inleiding

In uitvoering van het Natuurdecreet werd een Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) afgebakend, bestaande uit Grote Eenheden Natuur (GEN) en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO). Het VEN vormt met zijn grote aaneengesloten gebieden de ruggengraat van de natuurlijke structuur in Vlaanderen. Het is het geheel van gebieden in Vlaanderen waar de natuur extra beschermd wordt en gebruikers en eigenaars bijkomende middelen en mogelijkheden krijgen om mee te bouwen aan een natuur- en mensvriendelijke omgeving. Op die manier wil het VEN de belangrijke natuurkernen veiligstellen in de toekomst. Het VEN bestaat uit Grote Eenheden Natuur (GEN) en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO).

Voor de instandhouding, ondersteuning en versterking van de natuurkernen wordt voorzien in de afbakening van Natuurverwevingsgebieden (NVWG). Zij vormen als het ware een beschermende jas voor de natuurkernen. Voor de verbinding van de verschillende natuurkernen worden natuurverbindingsgebieden afgebakend. Samen vormen die gebieden het IVON: het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON). In het IVON worden bijkomende kansen gegeven aan planten en dieren. Andere functies zoals landbouw, recreatie, bosbouw, wonen... mogen daarbij niet in het gedrang komen.

Langsheen de Vlaamse kust zijn een groot aantal VEN-gebieden gesitueerd en zijn ook een reeks van natuurverwevingsgebieden aangeduid.

De Vlaamse Regering bepaalt de projecten, plannen of activiteiten die plaatsvinden binnen het VEN. De Vlaamse regering bepaalt ook de projecten, plannen of activiteiten die op gebieden binnen het VEN een rechtstreekse hydrologische invloed hebben. Het gaat om gebieden waarvoor de initiatiefnemer of de beheerder van de betrokken waterloop of waterwinning in samenwerking met het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek (INBO) hydrologische studies moet maken met inbegrip van ecologische impactstudies. De bedoeling is om effectgerichte maatregelen en afstemming van de invloeden op de aanwezige en potentiële natuurelementen in kaart te brengen. De regering bepaalt onder welke voorwaarden deze studies geïntegreerd worden in de vereiste milieueffectrapportage.

De regering bepaalt ook onder welke voorwaarden deze studies geïntegreerd worden in de vereiste milieueffectrapportage. Artikel 26bis § 1 van het Natuurdecreet stelt dat de overheid geen toestemming of vergunning mag verlenen voor een activiteit die onvermijdbare en onherstelbare schade aan de natuur in het VEN kan veroorzaken. Als voor een activiteit een Kennisgeving of melding aan de overheid vereist is, dient door de kennisgever te worden aangetoond dat de activiteit geen onvermijdbare en onherstelbare schade aan de natuur in het VEN kan veroorzaken (=verscherpte natuurtoets).

- Onvermijdbare schade is de schade die men hoe dan ook zal veroorzaken, op welke wijze men de activiteit ook uitvoert. Vermijdbare schade is die schade die kan vermeden worden door de activiteit op een andere wijze uit te voeren (bv. met andere materialen, op een andere plaats, ...) en is overal in Vlaanderen verboden.
- Onherstelbare schade betekent dat de schade niet meer kan hersteld worden. Onder herstel van de schade, wordt herstel verstaan op de plaats van beschadiging met een kwantitatief en kwalitatief gelijkaardig habitat als deze die er voor de beschadiging aanwezig was.

Een vergunning voor onvermijdbare schade die wel herstelbaar is, mag dus wel worden toegestaan.

In afwijking van Artikel 26bis § 1 kan een activiteit die onvermijdbare en onherstelbare schade aan de natuur in het VEN kan veroorzaken, bij afwezigheid van een alternatief, toch worden toegelaten of uitgevoerd om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard. In dat geval dienen alle schadebeperkende en compenserende maatregelen genomen te worden.

Aangezien het strategisch beleidsplan Kustvisie nog geen concrete activiteiten (met vergunningsaanvragen) inhoudt, is Artikel 26bis hier niet van toepassing. Er wordt in voorliggende ontwerp plan-MER, zoals beschreven in de Kennisgeving, dus geen uitspraak gedaan over het al of niet optreden van onvermijdbare en onherstelbare schade. Hierna wordt wel een situering gedaan van welke zones van het VEN binnen het kustbeschermingslint zijn gelegen en wat mogelijke effecten kunnen zijn.

10.2 Situering VEN binnen kustbeschermingslint

Op onderstaande figuren worden de deelgebieden van het VEN gesitueerd. Veel VEN-gebieden zijn eveneens aangeduid als Habitatrichtlijngebied. Echter enkele zones, voornamelijk strandzones en sommige (embryonale) duinzones, liggen binnen het VEN, maar niet binnen Habitatrichtlijngebied. Ter hoogte van de havens, zijn er geen VEN-gebieden gelegen die niet aangeduid zijn als Habitatrichtlijngebied.

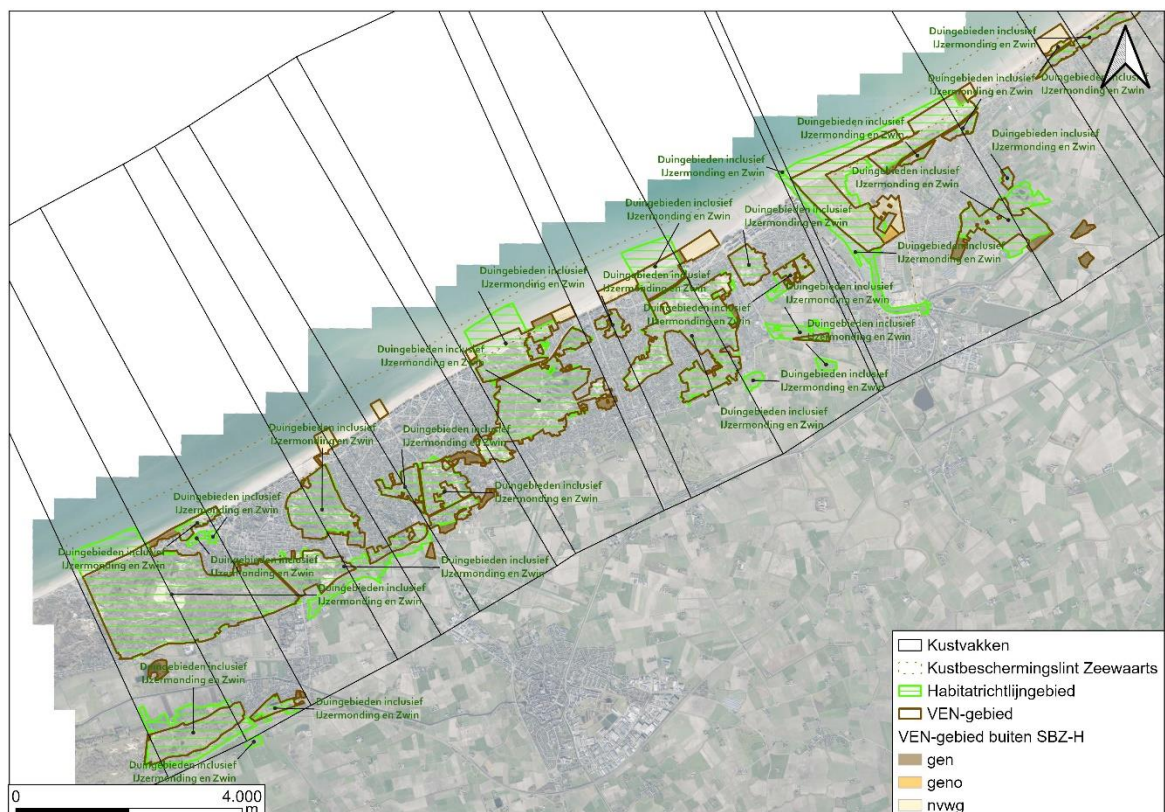
Op onderstaande figuren hebben alle deelgebieden van het VEN een donkerbruine omlijning. De delen van de GEN-gebieden, die niet aangeduid zijn als Habitatrichtlijngebied, zijn bruin ingekleurd. De delen van de GENO-gebieden, die niet aangeduid zijn als Habitatrichtlijngebied zijn oranje ingekleurd. De natuurverwevingsgebieden (NVWG) die niet aangeduid zijn als Habitatrichtlijngebied,

Hierna volgt een beknopte oplistings. De meeste zones binnen het VEN, maar buiten Habitatrichtlijngebied, komen voor ter hoogte van de Middenkust. Het gaat over volgende zones binnen grote eenheden natuur (GEN)-gebieden:

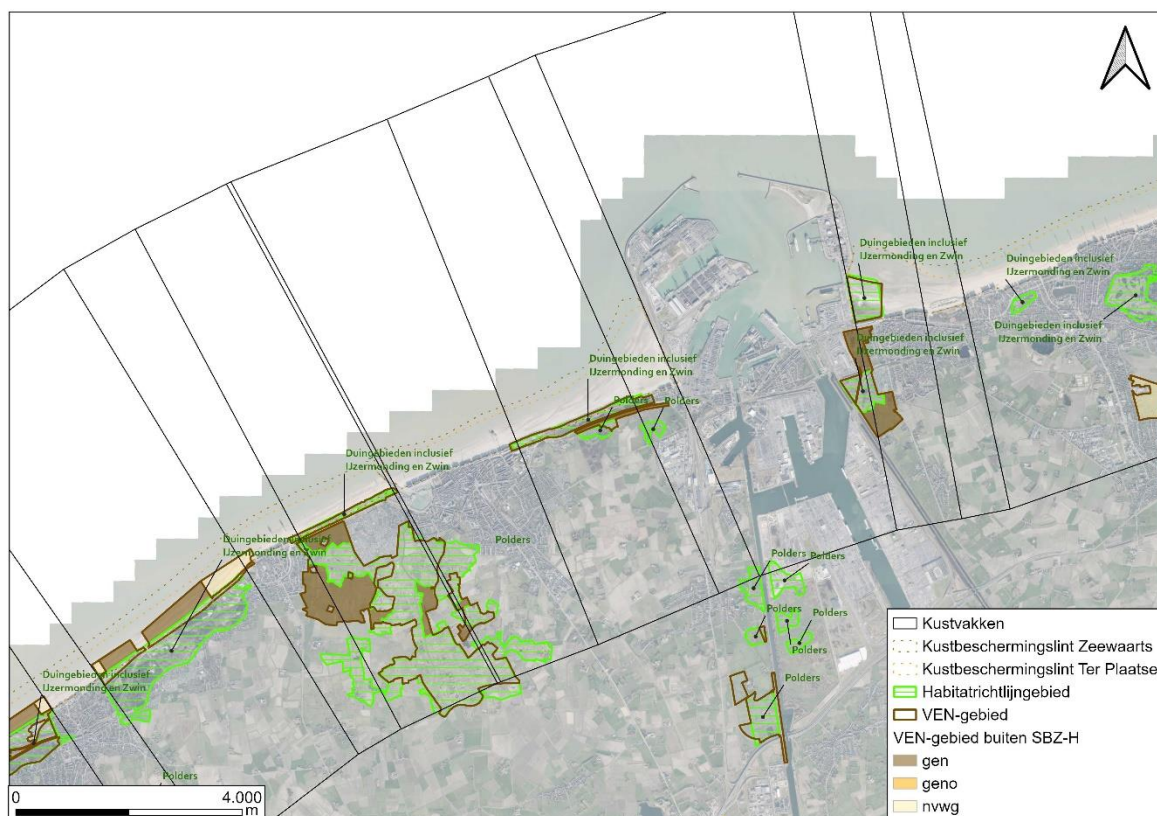
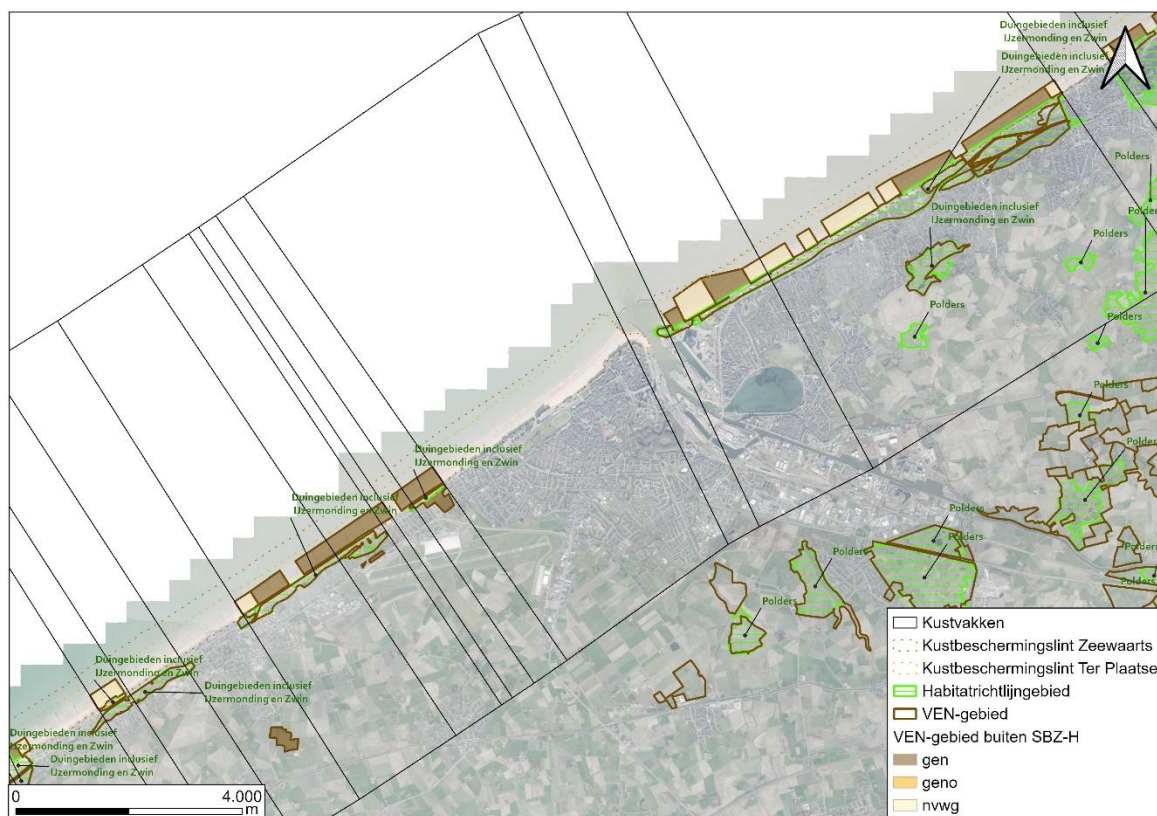
- GEN-gebied 'Westkust': een strand- en duinzone ter hoogte van De Panne, Oostduinkerke-Bad en Groenendijk
- GEN-gebied 'Middenkust': een strand- en duinzone ten westen van Westende-Bad, tussen Middelkerke-Bad en Raversijde, Oosteroever en Bredene, de Haan, Wenduine
- GEN-gebied 'De Zwinstreek': strandzone voor de Zwinbosjes.

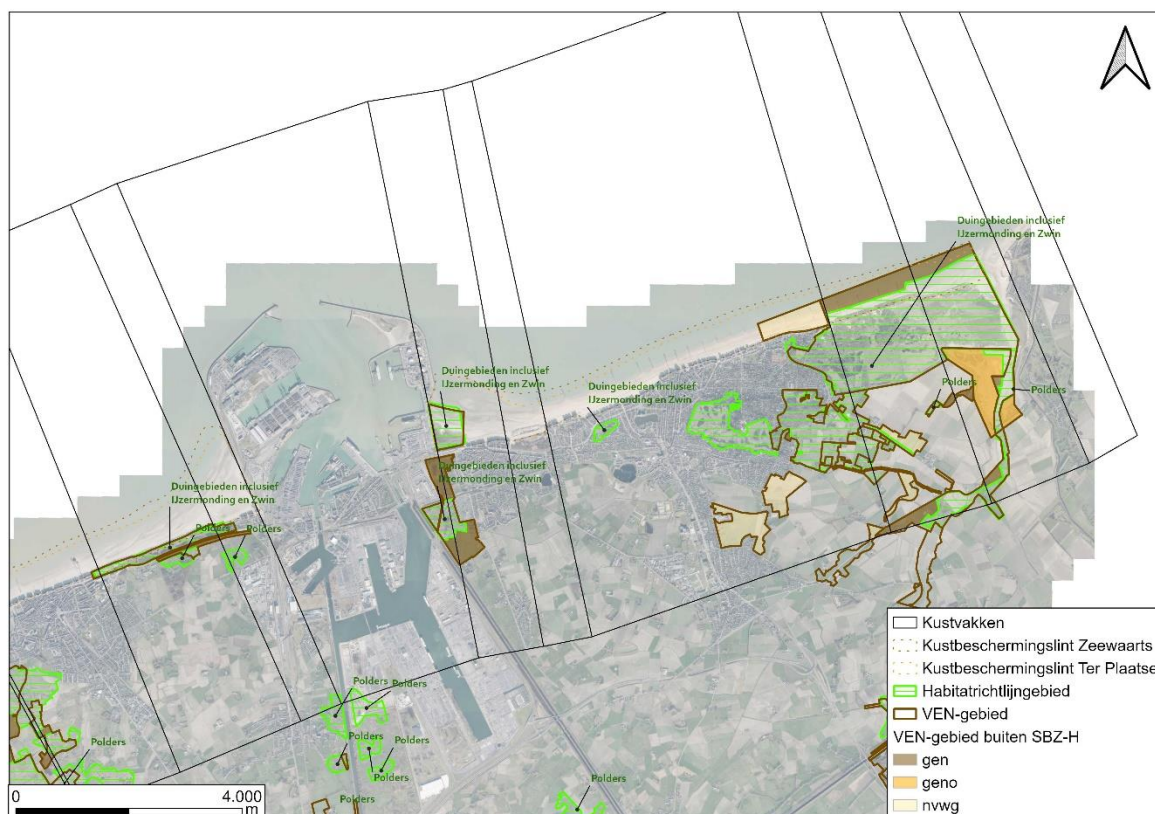
Het natuurverwevingsgebied (NVWG) (beige), die niet overlappen met het Habitatrichtlijngebied, zijn:

- Natuurverwevingsgebied 'De Westkust': enkele strand- en duinzones ter hoogte van de badplaats De Panne, Koksijde-Bad, Oostduinkerke-Bad en Groenendijk,
- Natuurverwevingsgebied 'Middenkust': strand- en in mindere mate duinzone tussen Westende-Bad en Middelkerke-Bad, ten oosten van Middelkerke-Bad, Oosteroever en Bredene,
- Natuurverwevingsgebied 'De Zwinstreek': strand- en duinenzone voor de laatste appartementsgebouwen langsheen de boulevard

Figuur 10-1: Situering GEN (grote eenheden natuur), GENO (grote eenheden natuur in ontwikkeling) en NVWG (natuurverwevingsgebieden) (in en buiten Habitatrictlijngebied) en de kustbeschermingslinten 'Ter plaatsse' en 'Zeewaarts'

10.3 Beschrijving van mogelijke impact

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de oppervlakte aan GEN-gebied dat overlapt met het kustbeschermingslint van het alternatief 'Ter plaatsse' en 'Zeewaarts', wat buiten Natura 2000 gebied is gelegen. Beide alternatieven overlappen met 305 ha GEN-gebied buiten Natura 2000 gebied.

Op basis van deze tabel kan er ook afgeleid worden dat de zones die overlappen met het kustbeschermingslint vooral gesitueerd zijn op het natstrand, namelijk ter hoogte van het habitatype 1140. Dit is logisch omdat dit de zones zijn waar strandsuppleties zullen gebeuren. De rest van de zones die overlappen met het kustbeschermingslint ter hoogte van de duinhabitats, zijn eerder beperkt. Enkel aan de Middenkust en de Westkust is er een zone van respectievelijk 12 ha en 4,6 ha aan Helmduinen die overlappen met de ophogingen binnen het kustbeschermingslint.

Tabel 10-1: Overzicht van het aantal ha GEN-gebied (niet aangeduid als Habitatrichtlijngebied) binnen het kustbeschermingslint

Naam GEN-gebied	Europees habitatype	Oppervlakte GEN buiten SBZ-H binnen het kustbeschermingslint van het alternatief 'Ter plaatse' (ha)	Oppervlakte GEN buiten SBZ-H binnen het kustbeschermingslint van het alternatief 'Zeewaarts' (ha)
De Baai van Heist, Sashul, Vuurtorenweide en Kleiputten van Heist	1140	1.396	1.396
	2120	0.196	0.196
	2130_hd	0.011	0.011
	geen habitat	0.550	0.550
	<i>Totaal</i>	<i>2.153</i>	<i>2.153</i>
De Fonteintjes en Oudemaarspolder	2120	2.051	2.051
	geen habitat	0.157	0.157
	<i>Totaal</i>	<i>2.208</i>	<i>2.208</i>
De Middenkust	1140	210.958	210.958
	2110	2.615	2.615
	2120	11.845	11.845
	2160	0.526	0.526
	2130_hd	0.279	0.285
	geen habitat	36.492	36.484
	<i>Totaal</i>	<i>262.715</i>	<i>262.713</i>
De Westkust	1140	5.860	5.860
	2110	0.282	0.282
	2120	4.648	4.648
	2160	0.505	0.505
	2130_hd	1.512	1.512
	geen habitat	3.043	3.043
	<i>Totaal</i>	<i>15.850</i>	<i>15.850</i>
De Zwinstreek	1140	13.886	13.888
	2120	0.048	0.048
	gh	7.800	7.802
	<i>Totaal</i>	<i>21.734</i>	<i>21.738</i>
Totaal		305	305

Voor de beschrijving van de effecten op de natuurlijke processen en de habitats en soorten die voorkomen binnen de GEN-gebieden, kan er verwezen worden naar de respectievelijke criteria die hiervoor zijn beschreven. De belangrijkste hierbij zijn natuurwaarden op land, morfologie strand/duin, connectiviteit, etc. Tevens kan verwezen worden naar de impactbeschrijving in de Passende beoordeling. De meeste zones in de zeereep die aangeduid zijn als VEN, zijn eveneens aangeduid als Habitatrichtlijngebied. De zones die buiten Habitatrichtlijngebied zijn gelegen, maar wel onderdeel vormen van het VEN, zijn voornamelijk droogstrandzones en bepaalde jonge duinen in de zeereep. Ter hoogte van de havens zijn geen VEN-gebieden gelegen die niet aangeduid zijn als Habitatrichtlijngebied.

Zoals beschreven in de kennisgeving, dient er op strategisch niveau geen uitspraak te worden gedaan over het al dan niet optreden van onvermijdbare en onherstelbare schade. Op projectniveau zal wel moeten nagegaan worden in hoeverre de maatregelen tijdens de bouw en na de bouwfase een onvermijdbare en/of onherstelbare schade tot gevolg zal hebben. Hier beperken we ons dus tot een voorstellen van de mogelijke impactzones en habitats binnen de GEN-gebieden die gelegen zijn binnen het kustbeschermingslint.

Er kan verwacht worden, dat vele effecten door de kustbeschermingsmaatregelen, zoals de voorziene strand- en vooroeversuppleties onvermijdbaar zullen zijn, maar wel herstelbaar. Voor de beschrijving van de impact van strandsuppleties op de aanwezige natuurwaarden op het strand en de vooroever, waar ook de herstelbaarheid aan bod komt, kan verwezen worden naar de passende beoordeling en het criterium 'natuurwaarden op land' en 'natuurwaarden op zee'. Ook voor de impact als gevolg van de ophoging in de bestaande (embryonale) duinen, of op het droogstrand, kan verwezen worden naar de passende beoordeling. De impact zal hier doorgaans ook onvermijdbaar zijn. De herstelbaarheid van een habitat zal afhangen van de manier van werken, de dikte van het pakket dat wordt aangebracht, de huidige natuurwaarden, ... zaken die bijgevolg op projectniveau verder dienen onderzocht te worden.

10.4 Conclusie

Als conclusie kan er gesteld worden dat de effecten op de natuurwaarden in het VEN in lijn zullen liggen met de beschreven effecten op de natuurwaarden in het Habitatrichtlijngebied. Echter de effectieve opmaak van een verscherpte natuurtoets en uitspraak over onvermijdbare en onherstelbare schade dient op basis van de huidige wetgeving verder op projectniveau te worden uitgevoerd. De milderende maatregelen die beschreven zijn in het ontwerp plan-MER en in de passende beoordeling, kunnen ook bijdragen in het mildereren van de effecten op de natuurwaarden in het VEN. Er kan ook aangehaald worden dat het alternatief 'Zeewaarts' door de zeewaartse uitbreiding van de kustlijn meer kansen biedt voor de creatie van robuuste duinsystemen en een verhoogde connectiviteit die ook de natuurwaarden in het VEN zullen ten goede komen. Wat betreft de IJzermonding, zal de impact op het VEN geringer zijn in het alternatief 'Sluis aan de Langbrug' dan 'Sluis aan de nieuwe jachthaven', zoals beschreven in de passende beoordeling. Voor de andere havens zijn er geen grote verschillen tussen de alternatieven onderling.

